

Sygn. akt II CSK 378/15

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z wniosku M. K. i K. K.
przy uczestnictwie E. Spółki Akcyjnej w P. i E. [...] Spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością w P.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 14 stycznia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 10 marca 2015 r., sygn. akt V Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ustawodawca nakładając na skarżącego obowiązek wskazania, która z przesłanek z art. 398⁹ § 1 k.p.c. występuje w sprawie, wymaga równocześnie wykazania związku tej przesłanki z wydanym w sprawie rozstrzygnięciem, skoro przesłanka ta ma być podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w konkretnej przeciw sprawie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawcy powołali przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. to jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego i potrzebę wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, w szczególności Sądu Najwyższego. Obie przesłanki ujęli w potrzebę udzielenia odpowiedzi na pytania: „czy konieczne jest istnienie nieruchomości władnącej dla biegu zasiedzenia służebności gruntowe o treści przesylu, a w przypadku odpowiedzi przeczącej – czy podstawą odstąpienia od wymogu istnienia nieruchomości władnącej jest wykładnia art. 285 § 2 k.c. czy też moc wsteczna przepisów art. 305¹ do 305⁴ k.c.?” i „czy przedsiębiorstwo państwowe przed dniem 1 lutego 1989 r. mogło być uznane za posiadacza służebności gruntowej o treści przesylu, czy też posiadaczem był wyłącznie Skarb Państwa, co implikuje konieczność wykazania przeniesienia posiadania służebności na przedsiębiorstwo państwowe po 1 lutego 1989 r.”.

Rozważając dostrzeżone przez skarżących – i nie negując ich występowania – rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego w zakresie obu przedstawionych i przytoczonych wyżej zagadnień, zauważa się, że wypowiedź Sądu Najwyższego czy to w zakresie pierwszego czy też drugiego zagadnienia, ostatecznie nie wpłynie na rozstrzygnięcie jakie zostało wydane w sprawie. Ugruntowana jest linia orzecznicza, z której wynika, że przed ustawowym uregulowaniem w kodeksie cywilnym służebności przesylu (art. 305¹ - 305⁴ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesylu na rzecz przedsiębiorstwa. W uchwale z dnia 7 października 2008 r. III CZP 89/08 (Biul. SN 2008 nr 10 s. 7) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że ustanowiona na rzecz przedsiębiorstwa służebność gruntowa lub nabyta przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia taka służebność, jako prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem tego przedsiębiorstwa, odpowiada treści i funkcji nowo kreowanej służebności przesylu. Tak jak dla ustanowienia na rzecz przedsiębiorcy lub nabycia przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebności przesylu tak i dla ustanowienia na rzecz przedsiębiorstwa lub nabycia przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesylu, nie ma potrzeby oznaczenia „nieruchomości władnącej”. Odstąpienie od konieczności

określenia w czynności prawnej bądź orzeczeniu nieruchomości władnącej, na rzecz której wystąpił ex lege skutek zasiedzenia, nastąpiło w rezultacie odwołania się, w drodze wykładni, się do pojęcia przedsiębiorstwa w ujęciu przedmiotowym i przyjęcia domniemania, że składnikiem przedsiębiorstwa przesyłowego jest zawsze taka nieruchomość (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06, M. Prawn. 2006 r., nr 19, s. 1016 oraz z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 289/12, nie publ.). Brak określenia nieruchomości władnącej jest, zatem tylko technicznym uproszczeniem służącym przyspieszeniu postępowania i nie świadczy o braku wystąpienia przesłanki merytorycznej w postaci nieruchomości władnącej. Podobne stanowisko zostało wyrażone w uchwale z dnia 22 maja 2013 r. III CZP 18/13 (OSNC 2013 r., nr 12, poz. 139), w której nadto Sąd Najwyższy stwierdził, że okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności.

Zagadnienie czy posiadaczem służebności przed dniem 1 lutego 1989 r. był Skarb Państwa czy przedsiębiorstwo państwowe również nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia. Niezależnie bowiem od tego czy poprzednikiem podmiotu, który nabył służebność przez zasiedzenie (E. S.A. w P.) w zakresie posiadania służebności był Skarb Państwa czy też przedsiębiorstwo państwowe, zaliczenie posiadania poprzednika (art. 176 k.c. w związku z art. 292 k.c.) wymaga każdorazowo wykazania następstwa prawnego albo pod tytułem ogólnym albo pod tytułem szczególnym. Z uzasadnień Sądów obu instancji wynika, że takie następstwo zostało wykazane. Stwierdzenie istnienia następstwa prawnego jest stwierdzeniem faktu i nie podlega kontroli kasacyjnej (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z przedstawionych przyczyn odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).